

I FURUBODA MED OMGIVNINGAR PÅ 50-TALET

Av Dan Boberg

Foto: Ur Dans privata album samt från Nordiska museets dokumentation, Sölvesborgs kommuns arkiv

Den här artikeln handlar om den del av Sölvesborg som ligger söder om järnvägen. Jag beskriver området som det såg ut under första hälften av femtiotalet med dess natur, bebyggelse och befolkning. Alla personer i berättelsen har fått behålla sina namn och i förekommande fall öknamn. De flesta är döda idag, men jag hoppas att deras anhöriga inte tar illa upp av min beskrivning. Det kommer också att handla om episoder ur min barndom som jag särskilt minns, även om vissa detaljer kan vara lite osäkra – det har dock förflutit över femtio år sedan jag upplevde dem.

I dag kallar man all bebyggelse söder om järnvägen för Falkvik. Men Falkvik är bara en liten, om än gammal del av området, den del som ligger närmast ytterhamnen. Under 50-talet fanns det ett antal väl avskilda kvarter som låg som öar i ett hav av skog. Det var Furuboda, Falkvik, Falkalyckan, Ljungalyckan, Hermans Heja, Ryds lycka och Bossabo för att nämna några av de mera kända.

Mitt hem låg i Furuboda vid nuvarande Allingevägen. Det var ett grönt trähus med röda plåttak – nu ombyggt till oigenkännlighet. Det var faktiskt två tak på huset, ett vanligt sadeltak och ett torn. På grund av tornet kallades huset 'Furuboda kyrka' av gemene man. Många år senare skulle det byggas en kyrka i Furuboda av Missionsförbundet. Den fick felaktigt heta Falkvikskyrkan.

Furuboda var (är) egentligen två kvarter: Gamla och Nya Furuboda. Den gamla delen ligger närmast järnvägen. I början av 1900-talet låg där statarlängor som jag tror revs på 30-talet och gav vika för de småhus som ligger där nu. Min mor, som är uppvuxen i en av dessa längor, brukade berätta om livet där. Det var en brokig blandning av gamla och unga, tattare, alkoholmissbrukare och vanliga hederliga människor. Två saker hade de gemensamt: fattigdom och trångboddhet. Det tärde förstås på grannsamjan.

Nya Furuboda ligger på södra sidan av Tredenbergsvägen. Större delen av kvarteret innehöll de s.k. varvshusen, små röda trähus byggda ca 1918–1920 och avsedda för varvsarbetare. Husen hade två våningar om vardera två rum och kök och där bodde två barnfamiljer, men de var ändå betydligt rymligare än statarlängorna i Gamla Furuboda.

Varvshusen 1929. Vårt hus t.h. Min moster Ulla med äldre kusiner

De blev efterhand friköpta och ombyggda av sina hyresgäster, och idag ser de flesta helt annorlunda ut än när de byggdes.

Vårt hus, liksom de övriga fem närmast skogen i söder, var inget varvshus; det byggdes 1923 av min mormors man, sjömaskinisten Sven Svensson Strid. På nedervåningen bodde han och mormor, min mor och moster Ulla. Övervåningen hyrdes ut till olika personer fram till 1935 då min mor och far gifte sig och flyttade in. Min bror föddes 1936, jag 1942. Vi bodde 4 personer i ett rum och kök, bägge tämligen små. Far och mor sov i en utdragssoffa i köket, min bror och jag i en ottoman i rummet.

Vi hade ingen centralvärme, bara en vedeldad köksspis. Kalla och blåsiga vinternätter kunde temperaturen sjunka ned till 6–7 grader i rummet. Då steg far upp och eldade tills spisen blev röd. När han sedan öppnade dörren till rummet välldede det in en ljuvlig värme till oss.

Maten lagade vi på spisen vintertid och på ett fotogenkök med två brännare under sommaren.

Kylskåp fanns inte, bara en matkällare som man nådde via två branta trappor. Den fungerade dåligt på eftersommaren, då maten ofta blev skämd.

Vi hade inget badrum. Köksvasken med rinnande kallt vatten var allt som stod till buds. Vi hade ingen tvättstuga, bara ett s.k. brygghus dit vi fick bära in vatten som vi värmdde upp med vedeldning. All tvätt skedde för hand där ute, sommar som vinter. Vi hade ingen toalett inne, bara en emaljerad potta för det mindre behovet. Fick man ont i magen var det till att gå ut på dass, vilket kunde vara nog så obehagligt kalla vinternätter.

Radio och elektricitet fanns dock. TV kom till Sölvesborg 1959. Bil hade vi inte, det var cykel som gällde för transporter.

Vårt hus bar ett namn som Sven Strid kretat ut ovanför ytterdörren: GUNVIRO. På grannens hus stod det

191 P, som var stadsägan. Jag läste det som IPIP och tyckte det var ett lustigt namn på ett hus.

Runt kvarteret fanns ingen väg i egentlig bemärkelse. Det var bara tillplattad jord. Där spelade pojkarna fotboll och kula och ritade områden där de spelade kniv, medan flickorna jonglerade med småbollar och hoppade hage och rep. Och både pojkar och flickor ritade figurer med pinnar på marken. Det var bilar, hus och gubbar. Särskilt populärt var att rita tåg med vagnar som kunde gå runt halva kvarteret. Trafiken var högst måttlig; ett par tre bilar passerade dagligen utan att störa varken barn eller vuxna.

Mellan varvsvägen (Bancks väg) och Tredenborgsvägen låg en liten slätt där vi spelade fotboll. Där hade vi också majbål, som vi började samla ved till redan i februari. Sedan förstärkte vi med gamla bildäck, målarpytsar och tjärpapp och annat miljöovänligt bränsle som doldes med granruskor. Bålet brann ett par dar eller tills brandkåren kom och släckte.

Slätten fungerade också som cirkusplats under några år. Då kunde jag sitta i vårt sovrumsfönster och se på när djur och vagnar anlände och följa arbetet med tältresningen. Till föreställningen på kvällen kom det många bilar som parkerade på slätten framför vårt hus.

Det var spännande.

Lite om folket i kvarteret

Carl Olsson eller Skomakar-Kalle som han kallades var låghalt och hade svårt att röra sig. Han bodde snett emot vårt hus vid nuvarande Falkviksvägen, men han hade sitt skomakeri i ett uthus vid ett av varvshusen. Ett stenkast bort hade Sven Wahlgren sitt skomakeri, så konkurrensen var benhård, och särskilt för Kalle var det säkert bistra tider. Wahlgren hade sin firma i eget uthus på egen gård och hade dessutom andra sysslor (bin, höns och ett rejält trädgårdsland), medan Kalle fick hyra både lägenhet och

lokal. Men han visade aldrig något missnöje, något han delade med många andra i kvarteret. Folk hade en dräglig tillvaro men inte mer. Pengarna räckte till hyra, mat och kläder. Resten var lyx.

Längst upp i backen efter huset där Skomakar-Kalle hyrde, låg det sista huset i raden innan blandskogen tog vid. Där bodde Kalles svåger Edvin. Ibland var Edvins syster Ester Jönsson där. Då blev man fotograferad. Hon hade egen fotografiateljé i Karlskrona.

Det var hos Edvin jag fick lära mig en väsentlig skillnad. Hemma hos honom hängde det en mandolin på väggen. När jag fick se den blev jag helt betagen. Samtidigt pratade de andra om semester. Efter som jag inte visste bättre trodde jag att instrumentet på väggen hette semester.

När jag kom hem ropade jag glatt:

- Edvin har en semester!
- Det tror jag väl inte, sa mamma.
- Jodå, jag såg den själv. Den hänger på väggen!
- ???

På andra våningen i varvshuset snett emot vårt hus bodde Johan Persson, 'Lotsa-Johan', med fru och vuxna sonen Karl, som var vad vi nu kallar utvecklingsstörd och hade fått öknamnet Kalle Järnspekt av någon anledning som jag inte vet.

På nedervåningen bodde Severin Lind med familj. Han var en rospigg med yvig mustasch och jobbade som timmerman på varvet. Hans döttrar Lilly och Dagny är faddrar till mig.

I huset mittemot Lotsa-Johans bodde ytterligare två varvsarbetare. På undervåningen fanns Lenny och Greta Hallberg med två barn som var några år yngre än jag. Flickan Harriet jobbar nu som frilansjournalist i Sölvesborg. På andra våningen bodde Ola och Anna Knutsson som vi umgicks en hel del med. Deras sonson Mats Knutsson är numera känd journalist på SVT. Fast det fick de tyvärr aldrig uppleva.

I ett annat av varvshusen bodde Greta Hallbergs

föräldrar Konrad och Emma Johansson. Bägge var dövstumma sen barnsben, orsakat av olika sjukdomar. Emma var rund och god med en praktfull dubbelhaka. Hon kallades allmänt för Dövstumman och var mycket ute i svängen och 'pratade' med alla i kvarteret. Det var alltid en show när hon skulle handla i kryddbon, som låg i gamla Furuboda. Anna Persson, som ägde affären, hade lärt sig vad vissa tecken och grymtningar betydde, men ibland hakade det upp sig, och då blev Emma tämligen 'högljudd', gesterna blev yvigare och grymtningarna högre.

Mellan Lotsa-Johans och Dövstummans hus låg det enda huset i kvarteret som inte var ett varvshus. Det var vitrappat med rött plåttak. Där bodde en vithårig, lite kutryggig man som var f.d. gjutmästare. Han syntes sällan ute, varken i stan eller kryddbon i Furuboda. Hur han fick hem sina livsmedel är en gåta för mig. Jag tror han hette Emil Svensson, men ingen sa något annat än Gjutmästaren. När och var han jobbade vet jag inte. Han var en fredlig man som aldrig gjorde en människa förnär. Dessvärre kan man inte säga motsatsen. När vi ungar skulle hitta på bus var det alltid hos Gjutmästaren vi började. Vi hartsade hans fönster, kastade småsten på plåttaket, sparkade boll mot hans staket och stal hans frukt när den tiden var inne. Vi var odrägliga mot honom. Han sa aldrig något till våra föräldrar, skällde aldrig, hötte inte ens med näven åt oss utan gömde sig bara inne i huset. Idag inser jag att han måste ha lidit mycket.

Bernt och Karolina (Lina) Toft bodde i ett annat av varvshusen. De var gamla redan på femtiotalet och såvitt jag minns tämligen småvuxna. De hade flera vuxna barn av vilka Nisse och Hugo hade varsin segelbåt, Najaden och Capri, som låg förtöjda en bit ut i Valjeviken mellan Bossabo och Prästholmen. Bossabo var jämte Tredenborg mitt favoritbadställe, så jag simmade ofta ut till båtarna och lekte sjörövare.

I hörnhuset mot stan bodde Falks. Gamla fru Falk

var mycket småvuxen. När jag tänker efter, var nästan alla gamla människor på den tiden antingen ovanligt stora eller ovanligt små, vad det nu kan bero på.

Jag minns henne mest från kryddbön i gamla Furu-boda (den hette egentligen Anna Perssons specerief-fär, men alla sa kryddbön), där hon tillbringade en stor del av sin tid, vilket säkert orsakade blandade känslor hos fru Persson, som i all välmening satt ut en stol längst in i affären för gamla och trötta. Men den platsen abonnerade fru Falk på. Där kunde hon få till livs dagens senaste skvaller från övriga tanter som hade ärende till affären. Ibland handlade hon själv också. Då kunde det låta ungefär så här:

- Har fru Persson en liten bit ost? Den får inte va' för stark, jag tål inte stark ost förstår fru Persson. Ett par hekto makaroner ska jag också ha. Det är väl inte ägg i dom? Jag tål inte ägg för gallan förstår fru Persson. Lite smör behöver jag också. Kan fru Persson dela ett kvarts kilo till mig? Det är väl inte salt i det? Jag tål inte salt förstår fru Persson....

Och fru Persson förstod, för hon hade hört visan hundratals gånger. Som den affärskvinna hon var så nickade hon bara och muttrade lite.

Det hade nog sina sidor att äga en kvartersbutik på den tiden, som när fru Toft en dag bad att få en hundralapp växlad.

- Jag ska gå till Kooperativa och handla och jag vill inte ha med så stora pengar dit!

Och fru Persson bet ihop och växlade.

Det var nog inte särskilt lukrativt att driva en kvar-tersbutik. Många trodde att fru Persson var rik som ett troll, eftersom hon ständigt tog emot deras peng-ar. Men hon hade förstås utgifter också. Och svinn. Närig var hon säkert, och familjen åt nog ofta gam-malt bröd, hårda ostkanter, skämd frukt och jäst sill. Men jag tror det var ett måste för att affärerna skulle gå runt. Hennes man Alfred var kustnära fiskare och kunde knappast dra in några större pengar till huset.

I närheten av varvet

Vi var ständigt utsatta för buller fast vi inte tänkte på det då. Vi bodde ju bara ett par hundra meter från varvet, där plåtskärare och nithammare tjöt och då-nade på vardagarna. Vid Solbacken, ett stenkast från vårt hus åt Sölvesborgsviken till, låg ett litet stenbrott med en stenkross som också höll ett förfärligt liv. Men på söndagarna var det lugnt. Då lekte vi vid Solback-en och kastade till måls mot de stora cylinderforma-de stensorterarna. Sen gjorde vi upp eld och halstra-de korv rakt in i lågorna. Efter några sekunder åt vi dem sedan, svarta utanpå och kalla inuti. Det var väldigt gott vill jag minnas. Vid Solbacken smygrök-te jag också första gången. För en tolvskilling (25 öre) fick man två lösa cigaretter (av märket Robin Hood) och en ask tändstickor i kryddbön. Några restriktio-ner fanns inte då, i varje fall inte hos fru Persson. Jag och min dåvarande kompis Kjell rökte och hostade och gjorde sedan ett kärringbloss av tändsticksasken. Därefter sköljde vi ner det hela med ett halvdussin omogna äpplen (som vi pallade i Gjutmästarens träd-gård) för att inte lukta rök när vi kom hem.

Varvet var givetvis den dominerande arbetsplat-sen för de flesta i Furuboda. Nästan alla våra gran-nar jobbade där. Min far Helge var sjöman till en bit in på 40-talet och jobbade sedan som maskinarbeta-re på varvet. På den tiden var det lätt att få jobb där och många började direkt efter 7-8 år i folkskolan. Lönerna var ju inte imponerande. Min far förde kas-sabok från 1954. Hans veckolön varierade då mel-lan 80 och 200 kr beroende på ackordet. Det ska förstås jämföras med utgifterna: Hyra till mormor 20 kr, ett paket tobak 3,30 kr, ett par skor 29 kr, en halv-liter renat 7,75 kr, läkarbesök 8 kr, prenumeration 1/2 år på Sydöstran 18 kr etc.

Själva varvsområdet var förstås förbjuden mark för oss barn liksom för övriga obehöriga. Portvakten Malmberg, som också bodde i ett varvshus, minns

jag som en kraftig man som alltid hade en skräckinjagande schäferhund vid sin sida. Även om vi hade kunnat ta oss in via sjösidan, så vågade vi inte. Vid sjösättningar av nybyggen var det dock öppet hus, så jag har sett några stapelavlöpningar. Då var det festligt med flaggspel och mycket folk. Jag minns att jag varje gång var rädd att den stora järnklumpen till båt skulle gå rätt ner på botten och försvinna, och blev lika lättad varje gång den flöt. Efteråt gick många av varvsarbetarna och samlade in såpa, som använts som glidmedel på stapelbädden.

Det hände förstas mycket "vid sidan av" på varvet. Som när man skulle tömma några acetylentuber från en båt. Förman Klint tyckte att det skulle gå snabbare om man helt enkelt skruvade av ventilen på gastuben. En man ställde sig gränsle över behållaren med en stor rörtång och började skruva av ventilen. När den lossnade for hela behållaren som en projektil ut genom väggen på maskinverkstaden och ut i sjön. Lyckligtvis kom ingen person till skada. Dagen efter hade någon skojare satt upp en skylt på ma-

skinverkstaden med texten Cape Klints Raketuppskjutningsramp, eller något i den stilen.

Vid ett tillfälle blev det mycket strul med en mindre båt. Jag minns inte om det var ett nybygge eller en reparation. Allting krånglade, arbetarna gnölade, och min far sa till ingenjören att han skulle bogsera ut båten och sänka den i rännan en natt. Ett par nätter senare sjönk båten av sig själv vid kajen! När ingenjören träffade far spände han ögonen i honom:

- Nåå?

- Jag fick inte tag i någon bogserbåt, sa far lugnt.

Bad, fiske och mäktig skog

I slutet av förtialet följde jag ofta med mormor till badplatsen vid varvet. Vi kallade platsen för "Liljan". Den låg mellan skeppsvarvet och Liljedahls nedlagda småbåtsvarv och hade en härlig sandstrand där man kunde vada långt ut mot inseglingsrännan. Sandflundror pilade längs botten och små stim av spigg jagade runt stenarna i vattnet. Vi gick ofta ut till en liten snäckbank nära rännan och samlade in snäckskal till våra höns. Idag inbjuder knappast platsen till bad, även om vattnet blivit bättre sedan reningsverket byggdes. Där det ligger idag fanns det en liten invallning av viken som vi kallade Skällan. Där åkte vi skridskor på vintern och samlade in grodrom på våren. Den kläckte vi sedan i stora glasburkar i skolsalen och följde grodornas (paddornas?) utveckling.

Vid ytterhamnen låg en annan liten vattensamling som hette Lillevik. Där kunde vi åka skridskor innan den fylldes ut för att ge plats åt oljecisterner.

Vid ytterhamnen var jag ofta och metade abborre från den gamla lotsbryggan. Ibland fick jag en simpa (som vi kallade ulk) på kroken och det var ganska otrevligt, för den hade ett motbjudande jättegap på sitt stora vårtiga huvud. Ofta låg jag flera timmar på magen över de tjärade träbryggorna och spanade genom springorna ner i vattnet för att få syn på några

fiskar. Efter en dags metande band jag ibland fast metreven i kanten av någon av bryggorna och lät den ligga ute över natten. Tidigt på morgonen cyklade jag ut och vittjade reven, och förvånansvärt ofta sått en ål på kroken. Ålen var vanlig på den tiden. Ibland hade vi långrevar ute, och andra påtade (ljustrade), och man kunde köpa en knippa småål för en spottstyver. Långreven agnade vi med dagmaskar som vi plockade på natten nere i Järnvägsparken.

Den 30 juni 1954 fiskade jag ål på land. Att jag så exakt kan återge datumet beror på att det var solförmörkelse den dagen, något som bidrog till händelsen. Jag var som vanligt ute och metade vid ytterhamnen. När solförmörkelsen började, drog jag upp min rev och la den bland några stenar i strandkanten. Jag hade med mig svärtade glas så jag kunde se solen mellan molnen (det var ganska mulet den dagen). Det blev allt mörkare efterhand som månskivan rörde sig över solen. När det åter ljusnade gick jag för att hämta min rev. Men den satt ordentligt fast mellan stenarna. Eftersom jag var rädd om den började jag gräva loss den genom att flytta på stenarna. Efter en stund kände jag hur reven lossnade samtidigt som det ryckte i den. Så drog jag fram en präktig ål! Den hade väl krupit upp bland stenarna i tron på att det började bli natt under solförmörkelsen.

När folk berättar fiskehistorier drar jag denna om hur jag metade ål på land under en solförmörkelse.

Söder om Furuboda bredde den Stora Skogen ut sig. Det var en blandskog av gran och tall med en och annan björk i gläntorna. Den sträckte sig från Furuboda till Falkvik i öster, Ljungalyckan i väster och Tredenborg i söder, och den var mäktig. Ekorrar kilade behändigt mellan trädkronorna och marken var täckt av ett tjockt lager mossor. På ett ställe var det två granar som vuxit samman och bildat en perfekt konformig krona. Det trädet kallade vi 'Kungen och Drottningen'. På marken fanns inte den minsta

pinne att uppbringa. Det var på den tiden alla eldade med ved och att samla pinnar, ris och t.o.m. kottar ingick i hushållningen. Jag var många gånger med när vi gick ut i skogen med en gammal tvättilina som vi bundit fast en sten i. Så kastade vi linan runt högt belägna tallgrenar och drog ner dem från trädet, ett inte helt riskfritt företag. Det var tillåtet att ta torra grenar på detta sätt. Huruvida alla grenar vi tog var torra är en annan historia.

Skogen genomkorsades av ett antal stigar. Den största och mest kända var Kärleksstigen, som gick parallellt med Ljungalyckevägen (Nabbavägen) från Furuboda till Falkalyckan. På den cyklade många som skulle ut till Tredenborg och bada. Jag minns särskilt en glänta där det växte mycket mjölkört eller rävarumpor som vi sa. När man cyklade hem genom den gläntan på kvällen blev det plötsligt mycket kyligare, för där samlades ofta kvällsdimmorna. I Falkalyckan slutade stigen vid ett hus. De flesta cyklade runt detta, men vi var några som fann det enklare att köra tvärs genom tomten. Visserligen fick vi öppna minst en grind för att komma igenom, och troligen gillade inte husägaren det, men av någon anledning gjorde vi det ändå.

Några original

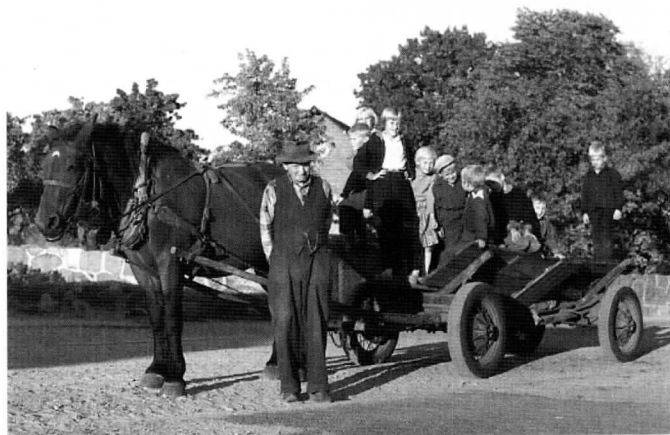
I Falkalyckan bodde min mormors bror John Jonason. Han hade dragit sig fram som diversearbetare och ansågs lite konstig. Han hade en märklig egenskap: han hade fotografiskt minne. Almanackan kunde han förstås, inte bara alla namnsdagar, utan han kunde också säga när solen gick upp och ner vid Lunds horisont vilken dag som helst på året. Ännu underligare var att han kunde SJ:s kommunikationstabell utantill. Den köpte han varje år för att förnya sina kunskaper. Frågade man honom när morgontåget gick från Umeå till Storuman så blundade han några sekunder medan han bläddrade fram den

tabellen ur minnet, och så kom svaret exakt angivet. Han kunde också säga hur långt det var mellan Umeå och Storuman, men frågade man om avståndet mellan Storuman och Umeå så gick han bet. Det stod bara angivet på ett håll i tabellen. Inte heller kunde han säga hur långt det var mellan Lycksele och Storuman, för då var han tvungen att göra en beräkning, och det klarade han inte.

Strax efter järnvägen vid Gamla Furuboda slingrade sig en grusväg mot Bossabo. Alldeles i början fanns en liten backe ungefär där Falkvikskyrkan ligger idag. Där, dolda av ett buskage, brukade de yngre varvsarbetarna samlas på lördagseftermiddagen för att grogga och spela poker. Det var löneutbetalning på fredagen, och alla fick kontant lön i ett brunt kuvert vid porten när de lämnade varvet kl.16.30.

Längre ner mot Bernalyckorna gick vägen genom åkermarker. Jag glömmer aldrig när jag tänkte knycka jordgubbar där en gång. Jag hade sett ut ett stycke med stora fina jordgubbar som lyste röda och lockande, men jag vågade inte gå dit i dagsljus. Sent på kvällen cyklade jag dit och kröp in mellan stånden, men hur jag än trevade fick jag inte tag i en enda jordgubbe. Besviken fick jag lämna stycket och ge mig hem igen. Dagen efter körde jag dit och fick förklaringen. Kant i kant med jordgubbsstycket låg en potatisåker. Jag såg tydligt spåren efter mitt famlande inne bland potatisblasten. Somliga straffar Gud direkt!

Jordgubbarna och potatisen tillhörde troligen lantbrukare Per Persson, allmänt känd under öknamnet Hingstapelle. Han hade sin gård nere vid Bossabo, ungefär i slutet av nuvarande Vintervägen. Där hade han några mjölkkor, höns och grisar. Han var en renlevnadsman, absolutist, frikyrklig och frisksportare. Tidigt varje morgon om det var isfritt tog han sitt morgonbad nere i Valjeviken. Sedan var han igång hela dagen. Under sommarhalvåret körde han omkring

med häst och vagn och sålde sina jordbruksprodukter. Då var det inte så noga med hygien. Det kunde ligga grönsaker och jordgubbar på ena sidan av flaket och stallgödsel på den andra. Flugorna svärmade friskt kring mjölkspannen som han förde med sig. Ofta var han inne i stugorna och pratade. Ibland tröttnade hans svarta häst på att vänta, så den lufsade helt sonika hem med kärran efter sig. Mer än en gång kommer jag ihåg hur Hingstapelle kom halvspringande och frågade:

- Har du sett min häst?

Han var av den åsikten att allt skulle återbördas till jorden. Därför gödslade han med allt av organiskt ursprung, bl. a. latrin och slakteriavfall. Och ibland blåste tidningar och stora kartonger omkring på åkarna. Konstgödning var definitivt förbjuden. Han var en hygglig prick som alltid lät oss ungar åka med på lasset när det fanns plats. På gamla dar cyklade han omkring och sålde en bok om renlevnad, som han själv skrivit. Det var vid ett sådant tillfälle år 1967 som han blev påkörd och dödad av en bil.

Till höger om Bossabovägen bredde bokskogen ut sig då som nu, även om den tyvärr ideligen har naggats i kanten, särskilt mot sjösidan. Där hämtade husfruarna planteringsjord till sina krukväxter, och där

plockade jag vitsippor till mor och mormor på våren innan skogen hunnit dra sitt dunkelgröna täcke över sig och mer eller mindre mörklagt marken.

På femtiotalet låg ett brunbetsat torp en bit in längs skogsvägen från Bernalyckorna mot Svarta Led. Det ägdes av varvsarbetare Karl-Johan Samuelsson och hans hustru Olga. Han var stor och kraftig, hon liten och låghalt. De hade ett potatisland bakom huset mitt emot järnvägsviadukten, där Kustbanan och Älmhultsbanan korsade varandra. De hade också höns och ilska kalkoner på gården. De var underbart originella människor som jag ofta besökte med mormor.

När det kom främmande bjöds det ofta på kaffegök. Vid ett tillfälle när Karl-Johan tagit ett par gökar (det märktes inte på honom) blev Olga alltmer rödkindad och högröstad. Karl-Johan tittade förvånat på henne och utbrast:

- Jag begriper inte det här, jag super och kärigen blir full!

Han visste inte att Olga hade en egen flaska gömd i skafferiet.

Ofta satt jag på en skänk vid köksfönstret och spanade ut mot järnvägsviadukten för att se när tågen passerade. Eller också läste jag 'Jönssons katt' i tidningen Såningsmannen som de prenumererade på. Jag kände mig alltid så trygg hos Karl-Johan och Olga. De brydde sig om mig. Och fast tonen kunde vara rätt högljudd ibland förstod jag att de hyste en varm och innerlig kärlek för varandra.

Tredenborg

Längst ut i söder ligger Tredenborg, "där i var dunge näktergal drillar" som det står i blekingevisan. Åtminstone var det så på 50-talet. Då fanns det också ett 10 meter högt hopptorn och en byggnad med omklädeshytter avsedda för simskolan på Tredenborgsholmen. En stor och en liten bassäng fanns där också för ändamålet. Där lärde jag mig mina första simtag i

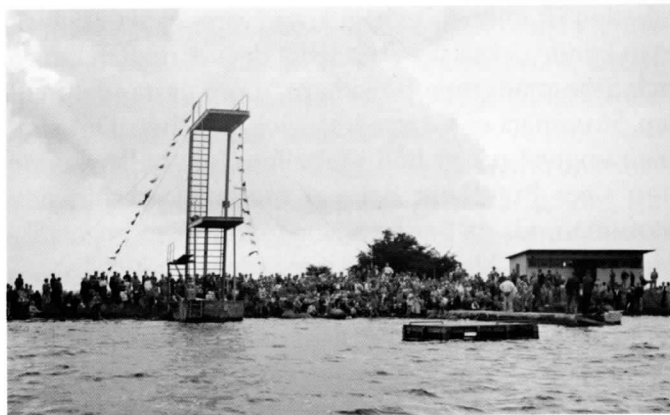

Foto: Ingvar Östergren

slutet av 40-talet för simlärare Rask. Sedan fortsatte det under Göte Magnussons ledning med märkestagningar under hela 50-talet, då jag och landsfiskalens Sven stöttade och sporrade varandra fram till guldmagistern. Efter simturerna blev det lemonad och så småningom kaffe och underbart goda hembakta bullar på Tredenborgsrestaurangen, som blomstrade ett par decennier under Sigge och Hilma Wahlgrens ledning. Tredenborg var något av mitt andra hem under 50-talet.

Ja, det var några nedslag från min barndom. Så här 50 år senare känner jag hur nostalgins vågor sköljer över mig när jag tänker på alla människor som är borta idag och att jag aldrig mer får uppleva den miljö där jag växte upp.

Artikelförfattaren från den tid det begav sig.

